

УДК 811.161.2'282.2

ДО ПИТАННЯ ПРО СПЕЦИФІКУ НОМІНАЦІЇ РИС ЛЮДИНИ В ДІАЛЕКТНОМУ МОВЛЕННІ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКИХ СХІДНОСТЕПОВИХ ГОВІРОК ПІВДЕННОЇ ДОНЕЧЧИНИ)

Дворянкін В. О.

Маріупольський державний університет

У статті розглянуто особливості номінації рис людини в українських новожиттєвих східностепових говірках Південної Донеччини. Акцентовано на засобах вербалізації низки сем. Засвідчено явище міжговіркової синонімії як типової ознаки оцінного лексичного фонду й генетичної неоднорідності досліджуваних говірок.

Ключові слова: українські східностепові говірки, сема, репрезентант, міжговірковий синонім, номінація рис людини, антропономен.

Дворянкин В. А. К вопросу о специфике номинации черт человека в диалектной речи (на материале украинских восточностепных говоров Южной Донетчины). В статье рассмотрены особенности номинации черт человека в украинских новожиттєвых восточностепных говорах Южной Донетчины. Акцентировано на средствах вербализации ряда сем. Засвидетельствовано явление междиалектной синонимии как типичного признака оценочного лексического фонда и генетической неоднородности исследуемых говоров.

Ключевые слова: украинские восточностепные говоры, сема, репрезентант, междиалектный синоним, номинация черт человека, антропономен.

Dvoriankin V. O. To the question of the specifics of nomination of personal characteristics of humans in the dialect speech (based on the material of Ukrainian eastern steppe dialects of southern Donetsk region). The article deals with the peculiarities of nomination of personal characteristics in Ukrainian newly-formed eastern steppe dialects of southern Donetsk region. It is emphasized that the estimated names of people is an integral part of the vocabulary of each language. The characteristic of this layer of vocabulary both on the basis of literary languages and dialects is interesting because it allows to highlight certain stages of dynamic processes in lexical-semantic systems of appropriate languages, to describe various linguistic means of evaluation the object of nomination. Particularly important is the study of the semantic structure of units of dialectal speech, as it is the dialect where the nomination processes can be studied in their more natural manifestation than in literary language. We have fixed the nominative units on the designation of a person's individual features by a field method in a specified continuum. Our own expeditionary records were made according to a specially enclosed program (278 questions) during 1999–2002 in 94 settlements of the Southern Donetsk region; the material is collected by means of tape recording / dictaphone recording of coherent texts and in the "question – answer" mode; evidence of various lexicographic and linguistic and geographic works is taken into account. Specifics of the nomination of anthropo-objects are outlined. The attention is focused on means of verbalization of the row of semes. The functional activity and structural-semantic features of the certified representation repertoire are determined. The analysis of the submitted illustrative material showed that one-component names dominated among the nominal resources. Other names which, in particular, have the structure of phrases of different types are not marked by high prevalence. Among the polycomponent names we observe simple attributive phrases, stable comparisons, propositional names. The formal variation of vocabulary on the phonetic, accent and word-building levels was revealed. The phenomenon of interdialect synonymy as the typical feature of estimated lexical fund and genetic heterogeneity of the studied dialects is testified. Further study of anthroponomens has broad perspectives in the diachronic, areal and linguocultural aspects.

Key words: Ukrainian eastern steppe dialects, seme, representant, interdialect synonym, nomination of personal characteristics, anthroponomen.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Оцінні назви осіб – невід'ємний сегмент словникового фонду кожної мови. Характеристика цього пласту лексики як на основі літературних мов, так і діалектів цікава тим, що дає змогу висвітлити певні етапи динамічних процесів у лексико-семантичних системах відповідних мов, описати різні мовні засоби оцінки об'єкта номінації. Особливо важливим є вивчення семантичної структури одиниць говіркового мовлення, оскільки саме в діалектах номінаційні процеси можна студіювати в їх більш природному виявленні, ніж у літературній мові.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні в арсеналі вітчизняної діалектології маємо наукові праці, присвячені оцінним антропономенам. Так, відомі розвідки В. В. Леснової [9; 10] (східнослобожанські говірки), З. М. Бичка [1, 158–165] (наддністрянські говірки), С. Є. Панцьо [11] (лемківські говірки), Ю. В. Громика [4] (поліські говірки), Н. В. Гуйванюк [5] (буковинські говірки), Л. П. Бойко, С. В. Сабліної [3] (нижнянадніпрянські говірки), Л. Я. Колеснік [7; 8] (покутсько-буковинські говірки), М. В. Бігусяка [2] (говірки прикарпатського ареалу) та ін. Створено

й діалектні тематичні словники (лексикографічні праці В. В. Леснової (ЛОН; ЛС)). Крім того, номінації особи стали об'єктом наукового інтерпретування й на базі сучасних українських соціолектів (студія С. В. Дмитрієва [6]). Проте досі актуальним залишається здійснення системного дослідження назв рис людини в українських новостворених східноstepових говірках.

Формулювання мети і завдань статті. Метою статті є лексико-семантичний аналіз деяких номінацій рис людини на основі українських новожитніх східноstepових говірок Південної Донеччини.

Реалізація поставленої мети передбачала розв'язання таких завдань: 1) зафіксувати номінативні одиниці на позначення окремих рис людини польовим методом у зазначеному обширі; 2) окреслити специфіку номінації антропооб'єктів, зокрема дослідити засоби вербалізації низки сем, визначити функціональну активність і структурно-семантичні особливості засвідченого репрезентаційного репертуару.

Джерельною базою для комплексної ономастологічної студії, присвяченої тематичній групі лексики «Риси людини», стали власні експедиційні записи, що здійснені за спеціально укладеною програмою (278 питань) упродовж 1999–2002 рр. у 94 населених пунктах Південної Донеччини; матеріал зібрано шляхом магнітофонної / диктофонної фіксації зв'язних текстів та в режимі «питання – відповідь»; ураховано свідчення різноманітних лексикографічних і лінгвогеографічних праць.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглянемо вербалізацію окремих сем на базі сучасних новожитніх говірок.

Сема 'сильний' виражена такими репрезентантами: загальноновживаним прикметником *сил'ний* (н. пп. 1–94) і синонімами *здо'ровий* (19 н. пп.: 1, 3–5, 8, 20, 26, 31, 44, 50, 56, 60, 62, 72, 76, 81, 85, 90, 94), *кр'іпкий* (12 н. пп.: 1, 17, 35, 41, 49, 54, 63, 64, 65, 70, 71, 76) (акцентним і фонетичними варіантами: *кр'іп'кий* – 6 н. пп. (13, 57, 63, 65, 73, 90), *кр'епкий* – 3 н. пп. (20, 81, 93), *кр'єпкий* – 2 н. пп. (58, 59)), *ду'жий* (9 н. пп.: 14, 21, 25, 27, 51, 60, 70, 91, 93), *м'іцний* (8 н. пп.: 27, 30, 52, 76, 87, 90, 92, 93).

Загальноновживана лексема (іменник *си'лач* – 94 н. пп.) властива як маніфестант і семі 'силач'. Синоніми (по одному номену до загальноновживаного) відзначено лише в 10 говірках: *бога'тир* (н. пп. 39, 41) (фонетичний варіант *бога'тир'* – н. пп. 13, 83), *здо'ровило* (н. пп. 3–5) (дериват *здо'рован'* – н. пп. 88, 93), *ду'жак* (н. п. 94).

Сема 'знесилений, виснажений' представлена прикметниками *сла'бий* (37 н. пп.: 6, 9–12, 15–18, 20, 21, 23, 24, 28, 31–34, 38, 39, 41, 43, 44–47, 50, 52, 55, 57, 63, 65, 68, 69, 75, 87, 92), *бе'с:ил'ний* (4 н. пп.: 14, 19, 36, 83) (морфемним варіантом *бе'с:илий* – 2 н. пп.: 64, 72), *н'ємоч'ний* (1 н. п.: 51), діеприкетниками *виробле'ний* (15 н. пп.: 3–5, 7, 40, 53, 61, 65, 70, 71, 76, 77, 81, 84, 89), *вимуч'їний* (9 н. пп.: 1, 8, 25, 27, 35, 56, 70, 86, 90) (дериватом *замуч'їний* – 7 н. пп.: 29, 58, 60, 63, 66, 85, 88), *виморе'ний* (8 н. пп.: 26, 30, 48, 54, 62, 79, 80, 82) (дериватами *заморе'ний* – 7 н. пп. (13, 49, 59, 60, 74, 78, 88) та *уморе'ний* – 1 н. п. (73)), *виснаже'ний* (7 н. пп.:

13, 37, 42, 67, 91, 93, 94), *обе'с:иле'ний* (1 н. п.: 2) (дериватом *зне'силе'ний* – 1 н. п.: 74), пропозитивним номеном *сил'и не'має* (1 н. п.: 22). Зауважимо, що в 43 говірках (н. пп. 6, 9–12, 14–24, 28, 31–34, 36, 38, 39, 41, 43–47, 50–52, 55, 57, 64, 68, 69, 72, 75, 83, 87, 92) діеприкетників не виявлено: замість них ужито прикметник або в 1 н. п. пропозитивну номінацію *сил'и не'має*.

Сема 'слабий, безсилий' реалізована в більшості н. пп. єдиним репрезентантом – прикметником *сла'бий* (88 фіксацій: н. пп. 1–3, 5–52, 54–58, 60, 62–80, 82–88, 90–94) або його варіантами: акцентним – *сла'бий* (3 фіксації: н. пп. 53, 61, 89) чи словотвірним (демінітивом) – *сла'бен'кий* (3 фіксації: 4, 59, 81). У синонімії відношення вступають прикметники *к'волий* (18 н. пп.: 4, 13, 21, 26, 31, 36, 37, 41, 47, 53, 60, 61, 62, 72, 73, 76, 87, 90), *дохлий* (3 н. пп.: 33, 35, 50), *хилий* (3 н. пп.: 78, 91, 92), *н'ємоч'ний* (1 н. п.: 51), компаратив *к'воле та не'гоже йак по'гане те'л'а* (1 н. п.: 22), словосполучення (вторинна номінація) *кури'ця* / *мокра* (1 н. п.: 54).

Сема 'сопливий' виражена чотирма прикметниками: *соп'ливий* (80 н. пп.: 1–7, 9–13, 15–25, 27–50, 53–55, 58, 59, 61–64, 66–86, 88, 89, 94) (дериватом *соп'лаку'ватий* – 3 н. пп.: 26, 65, 90), *шмар'катий* (6 н. пп.: 14, 56, 87, 91–93) (фонетичним варіантом *смар'катий* – 5 н. пп.: 8, 51, 52, 57, 60).

Сема 'хлопець, у якого течуть із носа соплі' реалізована в 73 говірках іменником *соп'ла'к* (н. пп. 1–7, 9–12, 15–18, 20–27, 29–40, 42–50, 53–55, 58, 59, 61, 62, 64, 66–75, 77–82, 84–86, 89, 90). Інші номени-маніфестанти спостережено в незначній кількості говірок: дериват *соп'ливець* – 4 н. пп. (19, 41, 76, 94), *сопле'н'а* – 1 н. п. (88), композит *соп'ла'воз* – 1 н. п. (13), *шмар'кач* – 7 н. пп. (14, 56, 65, 87, 91–93) (фонетичний варіант *смар'кач* – 5 н. пп.: 8, 51, 52, 57, 60), субстантивований прикметник *соп'ливий* – 3 н. пп. (28, 63, 83).

Сема 'сумний' репрезентована прикметниками *сум'ний* (67 н. пп.: 1, 2, 6–8, 10–20, 22–29, 32–35, 37, 38, 41, 43, 47–50, 52–55, 57, 59, 61, 63–69, 72, 74–79, 81–84, 86, 89–93), *з'русний* (20 н. пп.: 8, 10, 13, 15, 18, 21, 28, 29, 32, 33, 45, 46, 55, 58, 60, 62, 73, 85, 86, 88), *не'ве'селий* (17 н. пп.: 9, 19, 27, 28, 30, 31, 36, 40, 42, 44, 45, 56, 66, 68, 75, 83, 88) (і фонетичним варіантом *не'ве'с'олий* – 2 н. пп.: 60, 84), *за'журе'ний* (13 н. пп.: 3–5, 51, 54, 60, 70, 71, 74, 76, 77, 80, 94) (і дериватом *за'журли'вий* – 2 н. пп.: 19, 67), *смут'ний* (5 н. пп.: 60, 73, 74, 87, 90), *не'ч'ал'ний* (2 н. пп.: 39, 59). Незважаючи на те, що ряд міжговіркових відповідників аналізованої семи налічує вісім лексем, синоніми відзначено тільки у 29 н. пп. із обстежених 94-х. Так, у 25 н. пп. виявлено два синоніми, у 3 н. пп. – три, в 1 н. п. – чотири; у більшості ж н. пп. (65 говірок) зафіксовано по одній лексемі.

Семі 'сердитий' властиві загальноновживаний прикметник *се'р'дитий* (н. пп. 1–94) та у 20 н. пп. синоніми до нього: *злий* (8 н. пп.: 1, 17, 39, 51, 65, 69, 84, 88), *з'н'їчний* (5 н. пп.: 8, 64, 92, 93, 94), *ли'хий* (3 н. пп.: 9, 74, 87), *ўредний* (2 н. пп.: 79, 82), *набу'р'мосе'ний* (2 н. пп.: 56, 60).

Загальноновживаний прикметник наявний і серед реалізаторів семи 'надутий, який образився, має сердитий вигляд'. Так, у всіх аналізованих говірках

побуває лексема *на'дугий* (н. пп. 1–94), що засвідчена у східнословобанському континуумі зі значеннями 'сумний', 'який має сердитий вигляд, незадоволене обличчя', 'сердитий' (ЛС, 36), у гуцульському – із семантикою 'насуплений; набундючений' (ГГ, 129), у подільському – із подібним значенням: 'нагніваний, насуплений' (БПГ, 64). Інші репрезентанти-синоніми виявлено у 20 н. пп. (зафіксовано по одному синоніму в кожній говірці): *набур'мосе'ний* (10 н. пп.: 14, 24, 25, 30, 56, 60, 70, 77, 88, 92), *наї'н'д'уч'ений* (1 н. п.: 94), компаративи *на'дугий йак сич* (6 н. пп.: 1, 35, 37, 58, 76, 84), *на'дугий йак ін'дик* (1 н. п.: 63), *на'дугий йак ін'д'ук* (1 н. п.: 17), *на'дугий йак 'жаба* (1 н. п.: 72).

Сема 'похмурий, у поганому настрої' представлена в більшості говірок єдиним маніфестантом – загальноновживаною лексемою *на'супле'ний* (н. пп. 1–94). По одному синоніму відзначено тільки в 40 н. пп.: *х'мурий* (13 говірок: н. пп. 8, 17, 20, 25, 28, 51, 53, 62, 77, 81, 83, 92, 94) (дериват *пох'мурий* – 8 говірок: 1, 30, 36, 50, 52, 73, 74, 89), *по'нурий* (11 говірок: 2, 21, 26, 47, 56, 57, 61, 76, 90, 91, 93), *на'дугий* (6 говірок: 3–5, 35, 40, 67), *во'юк'ватий* (2 говірки: 27, 87).

Сема 'похмура людина' виражена іменником спільного роду *мур'ло* (89 н. пп.: 1–21, 23–40, 42–48, 50–71, 73–87, 89–94) та субстантивованими прикметниками-опозитами *на'супле'ний* : *на'супле'на* (5 н. пп.: 22, 41, 49, 72, 88). Зауважимо, що синонім (*с'в'іто'нел'уб'*) в обстежуваному обсязі виявлено лише в 1 говірці (н. п. 42).

Семи 'непосидливий малий хлопчик' і 'непосидлива мала дівчина' представлені іменниками спільного роду (більшість із яких є вторинними номенами) *д'зига* (75 н. пп.: 1, 2, 4, 6–13, 15–24, 26–38, 41, 43–53, 55–57, 59–61, 63–70, 72, 74, 75, 77–79, 81–84, 86, 88, 90, 91, 94), *й'ула* (4 н. пп.: 39, 42, 58, 62), *не'по'сид'ко* (3 н. пп.: 25, 92, 93), *крут'ілка* (2 н. пп.: 3, 14), *крут'ко* (1 н. п.: 71), *'шило* (2 н. пп.: 40, 85), а також словотвірними опозитами *ве'р'тун* : *ве'р'туха* (5 н. пп.: 5, 73, 80, 87, 89), *ве'р'тун* : *ве'р'тушка* (1 н. п.: 76) і компаративом *йак 'воша на гр'і'б'еш'ку крутиц'а* (1 н. п.: 54). Крім того, у 8 говірках (н. пп. 19, 21, 45, 47, 57, 59, 60, 90) виявлено лексему *крут'ко* лише зі значенням 'непосидливий малий хлопчик', а в н. п. 14 – своєрідну скоромовку *крут'ко / ве'рт'ко і той би'ст'рун* із таким самим значенням.

Важливою особливістю реалізації семи 'козир-дівка' є наявність серед репрезентантів словосполучення *бойо'ва д'і'юка* (*д'і'юч'іна*), яке набуло найбільшого поширення в досліджуваних говірках (76 н. пп.: 2, 6–18, 21–23, 26–34, 36–50, 52–56, 58–68, 70–73, 75–86, 88, 89, 94). Інші маніфестанти цієї семи не відзначаються високою функціональною активністю: субстантивованій прикметник жіночого роду *йазн'ката* має дванадцять фіксацій (н. пп. 1, 3–5, 19, 35, 51, 69, 90–93), іменник *'кози'р*

д'і'юка – дві (н. пп. 20, 24), *о'гон' д'і'юка* – дві (н. пп. 57, 87), *гром д'і'юка* – одну (н. п. 74), вторинний номен *ата'манша* – одну (н. п. 25).

Сему 'боязкий' представлено загальноновживаною лексемою *трус'ливий* (н. пп. 1–94) та шістьма синонімами. Так, у 81 н. п. (1, 3–48, 50–53, 55–57, 60–63, 65, 66, 68, 69, 71, 74–76, 78–85, 87–91, 93, 94) синонімом до зазначеної номінації виступає слово *бойаз'ливий*, у 7 н. пп. (2, 54, 64, 70, 73, 77, 86) – *бойаз'кий* (дериват), у 2 н. пп. (58, 92) – *л'ак'ливий*, у 2 н. пп. (49, 59) – *не'ре'л'аканий* (дериват), в 1 н. п. (72) – *не'см'іливий*, в 1 н. п. (67) – стійкий вираз *і'жаби бо'йц'а*.

Сема 'боягуз' має чотири відповідники, серед яких наявні дві загальноновживані назви (н. пп. 1–94) – *бойаз'гуз'* і *трус* (обидві лексеми фіксує «Словник української мови»: перша вживається з таким самим значенням і є нормативною для літературної мови, друга (омонім не беремо до уваги) – теж використовується з аналогічною семантикою, але є розмовною та рідковживаною, про що свідчать відповідні ремарки (СУМ, I, 224; X, 300)). Інші два найменування є поодинокими: дериват із суфіксом пейоративності *-л-* – *трус'ло* (н. п. 94) і фразеологізм *'зайач'а ду'ша* (н. п. 25).

Репрезентантами семи 'нерішучий' є такі номени: *не'р'ішуч'ій* (71 н. пп.: 1–8, 10–13, 15–18, 21–23, 25, 26, 28, 29, 31–35, 38–44, 47–53, 55–57, 61, 62, 66–75, 77, 79, 81–83, 85, 86, 88–94) (і дериват *не'р'ішит'іє'л'ний* – 16 н. пп.: 9, 14, 20, 24, 30, 36, 45, 46, 58–60, 63–65, 76, 84), *не'см'іливий* (3 н. пп.: 37, 78, 80) (і дериват *не'см'ілий* – 1 н. п.: 87), *бойаз'ливий* (1 н. п.: 19) (і дериват *бойаз'кий* – 1 н. п.: 54), *о'насли'вий* (1 н. п.: 27).

Сема 'месник' представлена здебільшого однією загальноновживаною лексемою – іменником (російським запозиченням) *мс'т'ім'іє'л'* (н. пп. 1–94). По одному синоніму до нього відзначено тільки в 19 говірках: у 5 н. пп. (2, 17, 90, 92, 93) – *мс'т'іє'л'* (фонетичний варіант), у 5 н. пп. (19, 26, 27, 41, 94) – *мс'т'івец'* (дериват), у 9 н. пп. (8, 25, 36, 37, 39, 50, 80, 83, 86) – *'месник*.

Висновки та перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. Розгляд поданого ілюстративного матеріалу показав, що серед номінативних ресурсів панівними є однокомпонентні найменування. Інші назви, яким, зокрема, властива структура словосполучень різних типів, не відзначаються високою поширеністю. Засвідчено формальне варіювання лексики на фонетичному, акцентному й словотвірному рівнях. Наявність міжговіркових синонімів свідчить про постійне оновлення оцінного словникового фонду й гетерогенний характер обстежуваних говірок. Подальше студювання антропономів має широкі перспективи в діахронічному, ареальному й лінгвокультурологічному аспектах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бичко З. М. Діалектна лексика наддністрянського говору / З. М. Бичко. – Тернопіль : Лідер, 2000. – 280 с.
2. Бігусяк М. Номінації на позначення рис людини та її характеру в говірках прикарпатського ареалу / Михайло Бігусяк // Тенденції розвитку української лексики та граматики. Ч. III / за ред. Ірини Кононенко, Ірини Митнік, Світлани Романюк. – Варшава – Івано-Франківськ, 2016. – С. 59–73.

3. Бойко Л. П. Системні відношення в тематичній групі лексики на позначення людини та її рис у говірках Нижньої Наддніпрянщини / Л. П. Бойко, С. В. Сабліна // Філологічні студії : Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету : [зб. наук. праць / відп. ред. Ж. В. Колоїз]. – Кривий Ріг, 2011. – Вип. 6. – С. 64–70.

4. Громик Ю. В. Лексика тематичної групи «фізичні риси людини та частини її тіла» в поліській говірці с. Липне / Ю. В. Громик // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство. – Луцьк, 2010. – № 2. – С. 32–38.

5. Гуйванюк Н. Емоційно-оцінна лексика у «Словнику буковинських говірок» / Ніна Гуйванюк // Мовознавчий вісник : [зб. наук. праць / МОНМС України. Черкаський нац. ун-т імені Богдана Хмельницького ; відп. ред. Г. І. Мартинова]. – Черкаси, 2011. – Вип. 12–13. – С. 88–95.

6. Дмитрієв С. В. Когнітивно-ономасіологічний аналіз номінацій особи в сучасних українських соціолектах : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Сергій Вікторович Дмитрієв. – Одеса, 2015. – 327 с.

7. Колеснік Л. Я. Номінація людини в покутсько-буковинських говірках: генеза та просторове варіювання : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Людмила Ярославівна Колеснік. – К., 2016. – 235 с.

8. Колеснік Л. Я. Номінація людини в покутсько-буковинських говірках: генеза та просторове варіювання. Додатки : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Людмила Ярославівна Колеснік. – К., 2016. – 346 с.

9. Леснова В. В. Номінація людини та її рис у східнослобожанських українських говірках : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Валентина Володимирівна Леснова. – К., 1999. – 520 с.

10. Леснова В. В. Номінація рис людини в українських східнослобожанських говірках : [монографія] / В. В. Леснова. – Луганськ : Альма-матер, 2004. – 193 с.

11. Панцьо С. Лексико-семантичний спосіб творення іменників словотвірної категорії особи в лемківському говорі / Стефанія Панцьо // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мовознавство : [зб. наук. праць / гол. ред. Д. Г. Бучко]. – Тернопіль : ТНПУ, 2004. – № 2 (12). – С. 260–270.

ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЇХ УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

БПГ – Брилінський Д. М. Словник подільських говірок / Д. М. Брилінський. – Хмельницький : Ред.-вид. відділ, 1991. – 116 с.

ГГ – Гуцульські говірки : короткий словник / [відп. ред. Я. Закревська]. – Львів, 1997. – 232 с.

ЛОН – Леснова В. В. Словник оцінних номенів людини в українських діалектах / В. В. Леснова ; за заг. ред. П. Ю. Гриценка. – Луганськ : вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 304 с.

ЛС – Леснова В. В. Матеріали до словника говірок Східної Слобожанщини : людина та її риси / В. В. Леснова. – Луганськ : Шлях, 1999. – 76 с.

СУМ – Словник української мови : [в 11 т.] / [ред. кол.: І. К. Білодід (гол.) та ін.]. – К. : Наук. думка, 1977. – Т. I. – 799 с.; 1979. – Т. X. – 658 с.

СКОРОЧЕННЯ

н. п. – населений пункт

н. пп. – населені пункти

СПИСОК ОБСТЕЖЕНИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

(усі населені пункти розташовані в Донецькій обл.;

назви населених пунктів і районів подано станом на 2013 рік)

1) с. Іскра Великоновосілівського району; 2) с. Червона Зірка Великоновосілівського району; 3) с. Новоукраїнка Великоновосілівського району; 4) с. Олексіївка Великоновосілівського району; 5) с. Андріївка Великоновосілівського району; 6) м. Курахове Мар'їнського району; 7) смт Старомихайлівка Мар'їнського району; 8) с. Комар Великоновосілівського району; 9) с. Федорівка Великоновосілівського району; 10) с. Успенівка Мар'їнського району; 11) с-ще Грабське Амвросіївського району; 12) с. Благодатне Амвросіївського району; 13) с. Катеринівка Мар'їнського району; 14) с-ще Новомиколаївка Волноваського району; 15) с. Обільне Старобешівського району; 16) с-ще Родники Амвросіївського району; 17) смт Велика Новосілка; 18) с-ще Новоукраїнка Мар'їнського району; 19) смт Оленівка Волноваського району; 20) с. Времівка Великоновосілівського району; 21) с. Микільське Волноваського району; 22) смт Старобешеве; 23) смт Войковський Амвросіївського району; 24) с-ще Урожайне Великоновосілівського району; 25) с. Новомайорське Великоновосілівського району; 26) смт Новотроїцьке Волноваського району; 27) с. Старомлинівка Великоновосілівського району; 28) м. Комсомольське Старобешівського району; 29) с. Василівка Амвросіївського району; 30) с. Новопетриківка Великоновосілівського району; 31) с-ще Степне Волноваського району; 32) с. Кирилівка Волноваського району; 33) с. Петрівське Старобешівського району; 34) с. Кумачове Старобешівського району; 35) с. Рибинське Волноваського району; 36) с. Красна Поляна Великоновосілівського району; 37) с. Старогнатівка Тельманівського району; 38) с. Вершинівка Тельманівського району; 39) с-ще Хлібодарівка Волноваського району; 40) с. Калініне Волноваського району; 41) смт Андріївка Тельманівського району; 42) с. Гранітне Тельманівського району; 43) с. Мічуріне Тельманівського району; 44) с. Черевківське Тельманівського району; 45) с. Кузнецово-Михайлівка Тельманівського району; 46) с. Котлярівське Тельманівського району; 47) с. Краснівка Волноваського району; 48) с. Старомар'ївка Тельманівського району; 49) с. Нова Мар'ївка Тельманівського району; 50) с-ще Труженка Володарського району; 51) с-ще Привільне Волноваського району; 52) с. Кальчинівка Володарського району; 53) с. Малоянисоль Володарського району; 54) с. Назарівка Володарського району; 55) с. Кирилівка Володарського району; 56) с. Чермалик Тельманівського району; 57) с. Приморське Новоазовського району; 58) с. Свободне Тельманівського району; 59) с. Конькове Тельманівського району; 60) с. Новокрасівка Володарського району; 61) с. Ново-

янисоль Володарського району; 62) с. Старченкове Володарського району; 63) с. Ксенівка Володарського району; 64) с. Сергіївка Володарського району; 65) с. Республіка Володарського району; 66) с. Октябрь Новоазовського району; 67) с. Красноармійське Новоазовського району; 68) с. Козацьке Новоазовського району; 69) с. Лугове Володарського району; 70) с. Паннівка Володарського району; 71) с. Новогригорівка Володарського району; 72) смт Володарське; 73) с. Гнугове м. Маріуполя; 74) с. Заїченко Новоазовського району; 75) с. Митьково-Качкарі Новоазовського району; 76) с. Захарівка Першотравневого району; 77) с. Суженка Володарського району; 78) с. Бойове Володарського району; 79) смт Старий Крим м. Маріуполя; 80) с. Стародубівка Першотравневого району; 81) с. Бердянське Першотравневого району; 82) с-ще Агробаза Першотравневого району; 83) с. Широкине Новоазовського району; 84) с. Безіменне Новоазовського району; 85) м. Новоазовськ; 86) с. Комишувате Першотравневого району; 87) с-ще Дем'янівка Першотравневого району; 88) смт Мангуш; 89) с. Іллічівське Першотравневого району; 90) смт Сєдове Новоазовського району; 91) с-ще Бабах-Тарама Першотравневого району; 92) с. Урзуф Першотравневого району; 93) смт Ялта Першотравневого району; 94) с. Мелекине Першотравневого району.